

Државно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

Бр. 12-4004

25.10.2024. год.

ПИРОТ

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА
„СРБИЈАШУМЕ“ - БЕОГРАД

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

ПРОГРАМ

управљања Парком природе

„СТАРА ПЛАНИНА“

Број:

18162

Датум:

14.11

20

24

год.

Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

за 2025. годину

Пирот, октобар, 2024. год.

Редни број	САДРЖАЈ	Страна
I	УВОД	3
II	ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	4
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	5
1.	Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	5
2.	Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима	13
3.	Управљање природним ресурсима	13
3.1.	Задаци и активности на заштити и управљању шумама	13
3.2.	Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном	14
3.3.	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама	17
3.4.	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем	18
3.5.	Задаци и активности на коришћењу споредних шумских производа	19
3.6.	Задаци и активности на мониторингу	20
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	28
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	27
1.	Мере и услови	27
2.	Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.	28
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	33
VII	САРАДЊА	41
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	41
IX	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	42

I УВОД

Влада Републике Србије донела је Уредбу о заштити Парка природе „Стара планина“ („Службени гласник РС“, број 23/09), којом је део подручја Старе планине од гробена Видлич на југу до граничног камена бр. 403 код Вршке Чуке ставила под заштиту као природно добро од изузетног значаја Парк природе „Стара планина“ и сврстала га у I категорију.

Програм управљања ПП „Стара планина“ за 2025. годину урађен је у складу са чланом 54. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон), Уредбом о заштити Парка природе „Стара планина“ („Службени гласник РС“, број 23/09) и Уредбом о Еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/10).

Плански основ за израду Програма управљања ПП „Стара планина“ је План управљања ПП „Стара планина“ за период 2020-2029. године као други десетогодишњи плански документ на који је од стране надлежног Министарства добијена сагласност број 353-02-01408/19-04 од дана 06.11.2019. године.

На захтев ЈП „Србијашуме“ Београд, Министарство заштите животне средине је издао Решење о условима заштите природе за израду Програма управљања Парком природе „Стара планина“ за 2025. годину (број 002362657 2024 14850 004 002 501 100 од 10.09.2024.год.).

Управљач Парка природе „Стара планина“ је ЈП „Србијашуме“ је истовремено и управљач дела еколошки значајног подручја „Стара планина“ утврђено Уредбом о еколошкој мрежи под редним бројем 80. План управљања ПП „Стара планина“ остварује се кроз годишњи Програм управљања којима се детаљно и прецизно дефинишу задаци, радови и активности, организациони и материјално-финансијски услови његовог извршења.

Парк природе „Стара планина“ простире се на четири општине и то: највећим делом Општина Пирот, затим Општина Књажевац, Општина Димитровград и део Општине Зајечар. Укупна површина парка је 114.332 хектара и тиме представља највеће заштићено подручје у Србији.

На подручју Парка природе „Стара планина“ успостављени су режими заштите I, II и III степена заштите. Режим I степена обухвата површину 3.680 ha (3,23%), II степена 20.159 ha (17,63%) и III степена 90.493 ha (79,14%), односно режим I степена обухвата површину 7.839 ha, II степена 35.897 ha и III степена 76.171 ha, по изводу из Студије заштите национални парк „Стара планина“.

Министарство заштите животне средине покренуло је поступак заштите у Националном парку „Стара планина“, на основу члана 42. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон), уз израду Студије заштите Национални парк „Стара планина“.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни циљеви управљања заштићеним подручјем за 2025. годину су:

1. очување и унапређивање природних вредности и ресурса (биодиверзитета и геодиверзитета);
2. очување предеоних одлика;
3. очување културно-историјског наслеђа;
4. усклађени развој привредних активности са прописаним режимима заштите.

Циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја обухватају следеће:

- Заштита, очување и унапређење биљних и животињских врста и њихових заједница, заштита амбијенталне целине и створених вредности, хидролошких, геолошких и геоморфолошких карактеристика;
- Обезбеђивање праћења промена у заштићеном добру и његовом окружењу и обезбеђивање надзора над спровођењем услова и мера заштите природе;
- Усклађивање коришћења природних ресурса са начелима, мерама и условима заштите природе – коришћење природних ресурса до степена и на начин којима се не угрожава разноврсност и функционисање природних система и процеса;
- Успостављање тесне сарадње са државним институцијама, локалним становништвом, локалном самоуправом, невладиним организацијама, привредним и ванпривредним организацијама, са међународним организацијама ради заштите и развоја заштићеног подручја;
- Успостављање тесне сарадње са свим корисницима заштићеног добра ради појачања рада на маркетингу, презентацији и популаризацији Парка природе „Стара планина“ ;
- Обезбеђивање едукације локалног становништва и стварање едукованих туристичких кадрова, као и успостављање и развој туристичко – рекреативних активности.

У циљу заштите, очувања и унапређења заштићеног подручја Парка природе „Стара планина“ неопходно је да управљач:

- Покрене израду програма развоја туризма, сточарства, образовања и других развојно – образовних програма;
- Спроведе даљи мониторинг површинских вода, орнитофауне, геонаслеђа и здравственог стања шума са научно истраживачким институцијама и настави са спелеолошким истраживањима и картирању спелеолошких објеката;
- Имплементира коришћење апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података;
- Успостави мониторинг лековитог и ароматичног биља и истраживање биљних заједница на тресавама од значаја за мрежу Натура 2000, а посебно врста од националног и међународног значаја, уз успостављање и вођење базе података;
- Предвиди континуирану обуку чувара у препознавању строгозаштићене и заштићене флоре и фауне на простору;

- Предвиди покретање пројекта инвентаризације и уништавања инвазивних врста биљака и животиња у заштићеном природном добру;
- Обезбеди одговарајућа новчана средства;
- Спроводи наплату накнаде по Одлуци о накнадама за коришћење заштићеног подручја;
- Обнови границе заштићеног подручја и режима заштите и изврши замену дотрајалих информативних табли, табли за обележавање зона заштите и смероказа;
- Стави у функцију контролно - информативне пунктове, изврши уређење локалитета и стаза и постави што већи број знакова сигнализације и обавештења;
- У сарадњи са локалном самоуправом и државним институцијама, неке од старих кућа санира и преуреди у својеврсне етно – куће музејског карактера, или у куће са одређеном туристичком понудом;
- Успоставити тесну сарадњу са локалним становништвом, локалном самоуправом, невладиним организацијама, привредним и ванпривредним организацијама, са међународним организацијама ради покретања пројекта заштите и развоја;
- Са свим корисницима простора појача рад на маркетингу и презентацији, како би се повећао долазак туриста.
- Стриктно придржава мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи.
- Предузме мере и активности ради спречавања, сузбијања и отклањања последица штетног дејства биљних болести, инсеката, човека, елементарних непогода и других абиотичких и биотичких чинилаца
- Предузме мере на заштити и очувању приоритетних типова станишта у складу са Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта („Сл.гл РС“, бр. 35/10).
- Изврши мапирање инвазивних биљних врста у циљу планирања мере контроле њиховог ширења.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

У складу са Правилником о унутрашњој организацији рада Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд, Правилником о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја „Службени гласник РС“, број 85/09) и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби ПП „Стара планина“ („Службени гласник РС“ број 27/11), формирана је Радна јединица „Парк природе Стара планина“.

Послове чувања ПП „Стара планина“ на територији која је у надлежности ШГ „Пирот“ (општине Пирот и Димитровград), односно у надлежности ШГ „Тимочке шуме“ Бољевац, (општина Зајечар и Књажевац) обављаће 12 чувара парка природе и два руководиоца чуварске службе.

Остали чувари ресурса (чувари шума, ловочувари и рибочувари) са положеним стручним испитом за чуваре заштићених подручја, који су распоређени на рејонима у Парку природе, повремено ће бити укључени у рад на реализацији годишњег Програма управљања за 2025.год.

Чувари врше непосредан надзор активности у парку природе на својим рејонима и спроводе одредбе Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби ПП „Стара планина“.

Чувари за свој рад у парку природе одговарају руководиоцима чуварске службе, а они управнику ПП „Стара планина“. Све неправилности које се уоче на терену пријављују се усменим путем као и службеном белешком руководиоцима чуварске службе. У току свог рада чувари воде дневнике рада, које контролишу руководиоци чуварске службе и управник парка.

Руководилац чуварске службе организује и контролише рад чувара парка, издаје налоге за рад и води службене евиденције (природне вредности, људске активности, непокретности,..), надзире спровођење издатих услова Завода за заштиту природе Србије, учествује у промоцији и унапређењу парка природе, у изради планских докумената и спровођењу планираних управљачких активности. Једном месечно подноси извештај Управнику парка природе.

У 2025. години планирани трошкови чуварске службе (брuto зараде 12 чувара и два руководиоца чуварске службе) су:

Планирана средства за брутo зараде чувара заштићеног подручја и руководиоца чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	15.120.000,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	3.550.912,10	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	18.670.912,10	

Сви чувари у парку су униформисана службена лица која поседују одговарајућу униформу за чуваре заштићених подручја, легитимацију чувара заштићених подручја и сви имају положен стучни испит.

Планирана средства за брутo зараде осталих чувара ресурса (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	4.900.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	4.900.000,00	

У вршењу контроле и надзора, послова на уређењу и презентацији заштићеног подручја, чуварска служба ће користити возила ШГ „Пирот“ и ШГ „Тимочке шуме“ Бољевац. Планирани трошкови горива и мазива за возила чуварске службе, регистрација и сервис.

Планирана средства горива и мазива за возила чуварске службе, регистрација и сервис (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	450.000,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	640.000,00	
Управљач - остала средства	700.000,00	
укупно	1.790.000,00	

Предвиђено је даље усавршавање чуварске службе, учешће на радионицама и семинарима. Усавршавање ће бити усмерено на чуварску службу, мештане и децу школских установа организовањем три едукативне наставе и радионица на тему упознавања са строго заштићеним и заштићеним врстама флоре и фауне а које су евидентне у заштићеном подручју, као и упознавање са могућим спровођењем активних мера типа одржавања високопланинских пашњака и његовом утицају на флору и фауну подручја. Реализација би се одиграла уз ангажовање до три излагача са верификованим знањем из области биологије уз издавање потврде или сертификата учесницима радионица а од стране предавача.

Планирана средства за усавршавање чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	188.000,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	127.600,00	
Управљач - остала средства	110.000,00	
укупно	425.600,00	

Поред бруто зараде 12 чувара и два руководиоца чуварске службе, у остале материјалне трошкове чуварске службе за 2025. годину предвиђена је набавка опреме за рад, праћење и уређење заштићеног подручја и то моторна и електрична косачица за чуваре, лампе за чуваре, напртњаче за гасење пошара, мобилне камере за видео надзор 2 ком, 2 комплета заштитне опреме за возаче квадов, а фотоапарат са оптичким зумом, рачунар и канцеларијски материјал и теренских возила (комада 2) са опремом за одржавање возила. Остали трошкови су даље приказани табелама.

Опрема за чуварску службу (лампе, напртњаче, косачице и сл.) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	1.362.895,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	1.362.895,00	

Канцеларијска опрема је потребна за издавање сагласности и одобрења за активности у парку, као и за сачињавање записника, извештаја, обавештења, службених белешки и сл.

Предвиђена набавка фотоапарата и мобилних камера су неопходни за рад на терену у току надзора ради документовања стања на терену. Теренске камере и уређаји су неопходни за презентацију и популаризацију заштићеног подручја, односно снимање у току контроле и рада чуварске службе. Ради одржавања и уређења простора од стране чуварске службе неопходна је и набавка моторних и електро косачица, као и напртњаче за гашење пожара и постављање на располагању на противпожарним пунктовима.

За потребе чуварске службе планира се набавка два теренског возила, за рад на терену и ефикаснију контролу парка. Предвиђена је набавка једног теренског од стране ШГ „Пирот“ и једног возила од стране ШГ „Тимочке шуме“, Бољевац.

Планирана средства за набавку теренских возила за чуварску службу (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	5.840.000,00	
Управљач - остала средства	700.000,00	
укупно	6.540.000,00	

Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима огледају се у сталном праћењу, контроли и унапређењу стања строго заштићених и заштићених врста биљака, животиња, гљива и инсеката, праћењу стања геодиверзитета и објеката геонаслеђа и експлоатацији природних ресурса у заштићеном подручју (шума, земљишта, камена и воде) у границама ПП „Стара планина“. Такође, вршиће се сталан надзор над спровођењем режима заштите по одређеним степенима заштите од стране чуварске службе.

Стручну службу и остале запослене који раде на пословима управљања у ПП „Стара планина“ чине управник парка са седиштем у ШГ „Пирот“, Пирот, самостални референт за заштиту животне средине у ШГ „Тимочке шуме“, Бољевац и по потреби остали запослени из специјализованих служби газдинстава (финансијско – комерцијална служба, служба за израду основа, служба ловства и рибарства итд.)

За заштиту, одржавање, праћење стања и унапређење природних и створених вредности неопходно је да управљач приступи изради управљачких докумената:

- **Израда Годишњег програма управљања за 2026. годину и**
- **Годишњег извештаја о остваривању програма управљања за 2025. годину;**
- **Финансијски извештај о реализацији програма управљања за 2025. годину.**
- **Израда Програма унапређења рибарства (годишњи) – управљач у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда организовао је управљање риболовним водама Рибарског подручја ПП „Стара планина“, у складу са Програмом управљања и Програмом унапређења рибарства, а на предлог надлежног Министарства.**

Поред израде управљачких докумената стручна служба ради на припреми и јавној набавци услуга за реализацију планираних активности, координише рад чуварске службе, сарађује са надлежним инспекцијама, стручним институцијама, локалном самоуправом, туристичком организацијом, удружењима грађана итд, издаје сагласности и одобрења, даје мешљење у вези нацрта планских докумената итд.не, спроводиће стручне службе управљача ЈП „Србијашуме“.

Планирани трошкови стручне службе су:

Планирана средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача – израда управљачких докумената спровођење и контрола спровођења и материјални трошкови њиховог рада(динара)		Извршилац посла
МЗЖС	160.000,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	3.334.586,01	
Управљач – остала средства	0	
укупно	3.494.586,01	

Одржавање просторне базе података у ГИС-у и одржавање базе ЗПД

Поред послова у вези планирања, спровођења и контроле радова на управљању подручјем, стручне службе и чуварска служба констатно ради на прикупљању података и ажурирању просторне базе података (ГИС) и одржавање базе ЗПД .

Током 2022. године ажурирана је база података ЗПД за вођење администарације, података о чуварској служби и природним и створеним вредностима.

Израда (ГИС- географског информационог система) представља модеран вид информационог сиситема који се касније може користити за научна истраживања, управљање ресурсима, имовинско управљање, планирање развоја, просторно планирање, картографију и планирање инфраструктурних радова. У овој бази података, сваки податак је везан за тачно одређену локацију. Свака промена на терену која се може просторно лоцирати, биће унета у ГИС и тиме олакшати даље наведене активности.

Такође, предвиђена је и имплементација коришћења апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података.

У ту сврху планирана су средства за одржавање база података од стране службе информатичара као и средства за запослене на уносу и обраду података .

Планирана средства за одржавање просторне базе података ГИС и базе ЗПД (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	0,00	Управљач
Управљач (остала средства):	155.000,00	
Управљач (накнаде за зараде	358.803,12	

стручне службе):		
укупно	513.803,12	

Обележавање заштићеног подручја

С обзиром да је завршено обележевање граница I степена заштите у потпуности, а и већег дела II степена заштите у ПП „Стара планина“, као и спољне границе, вршиће се допуна обележавања преосталих граница као и обнављање истих где је то потребно у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС“ , број 30/92, 24/94,17/96). Такође, услед ревизије заштићеног подручја уз израду Студије заштите Национални парк „Стара планина“ и евентуалне промене граница зона заштите неопходно је њихово поновно обележавање фарбом жуте боје односно постављањем табли у складу са наведеним Правилником.

Планирани трошкови на обележавању и обнављању граница су:

Планирана средства за обележавање и обнављање граница (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач - остала средства	79.860,00	
укупно	79.860,00	

Обнављање граница вршиће сопствена радна снага, углавном из службе за планирање газдовања који су обучени за рад са ГПС опремом.

Планирани трошкови израде и постављања 4 комада табли ознака за обележавање граница подручја и зона заштите, односно за замену дотрајалих табли:

Планирана средства за израду и постављање табли граница подручја и зона заштите (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	127.776,00	
Управљач - остала средства	0,00	
укупно	127.776,00	

Локација и динамика постављања ће бити утврђена након дефинисања промена граница зона заштите односно уз замену табли на местима где нема промена односно на којима су оштећене претходно постављене табле.

Управљање отпадом:

У редовне активности управљања отпадом спадају: лоцирање илегалних депонија од стране чуварске службе, контрола руковања опасним отпадом (отпадно уље, отпадни пнеуматици, пестициди..), хитно интервенисање у случају инцидента приликом радова на терену (изливање уља из радних машина, моторних тестера и сл.), контроле одлагања

комуналног отпада ван места која су за то предвиђена, контроле одлагање чврстог отпада, вучу посеченог дрвећа и складиштење трупаца и метарског огревног дрвета на начин којим се ремете услови проласка великих вода у водотоцима.

Поред наведеног ту је и редовно информисање локалног становништва, невладиних организација и осталих корисника и обвезника заштићеног подручја у вези управљања отпадом, као и организовање редовних акција сакупљања комуналног отпада на забаченим локацијама и локацијама уређеним за посетиоце.

Планирана средства за управљање отпадом – уклањање смећа, комуналне услуге (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач-средства накнаде	0,00	
Управљач - остала средства	212.000,00	
укупно	212.000,00	

У 2025. год. планира се израда и постављање табли са натписом „Забрањено одлагање отпада“.

Планирана средства за управљање отпадом – табли „Забрањено одлагање отпада“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач - остала средства	31.944,00	
укупно	31.944,00	

Противпожарна заштита организоваће се у складу са одредбама Закона о заштити од пожара, Закона о заштити природе, Закона о шумама и Планом заштите шума од пожара.

Акценат ће бити на спровођењу превентивних мера противпожарне заштите (едукација становништва и посетилаца о опасностима од пожара, постављање знакова упозорења на опасност од пожара и знакова забране ложења ватре на отвореном, изградња и санација противпожарних пруга и путева, уређење водозахвата, обезбеђење опреме и средстава за гашење пољских и шумских пожара, као и појачане контроле од стране чуварске службе ПП „Стара планина“ у критичним периодима појаве шумских пожара). Набавка мобилних напртњака за гашење пожара је дефинисана у делу опреме за чуварску службу.

Планирани радови на противпожарној заштити су:

- активна дежурства у критичним периодима за појаву пожара и израда плана заштите од пожара – ажурирање;

- реализација санационог плана за санацију пожара на територији Града Пирота који се десио током октобра 2019. године и јуна 2024. године и праћење стања, као и перманентни мониторинг опожарених површина.

Планирана средства за противпожарну заштиту: активна дежурства и ПП план (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
Управљач - средства накнаде	0,00	Управљач
Управљач - остала средства	269.500,00	
укупно	269.500,00	

Одржавање и поправка мобилијара

Остале активности односе се на одржавање (фарбање и заштита) и поправку постојећих мобилијара и инфо табли, као и табли ознака у парку. У протеклом периоду извршено је уређење заштићеног подручја постављањем информативних табли, дрвених столова са клупама и настрешницом, ложишта за пикник и путоказа на пешачким стазама чије одржавање је неопходно у предстојећем периоду.

Планирани трошкови на одржавању мобилијара и табли односе се на ангажовању извођача и набавку опреме и материјала за рад: агрегат, мешалица за бетон, 2 ком тримера и моторна косачица, цемент, шљунак, штафне, ексер, метални кутијасте профили, битулит, садолин, разређивач, четке за фарбање, рукавице, ПВЦ џакове, струне за тримере, уље за мешавину, заштитни визири за кошење тримером, антифони и слично.

Планирана средства за одржавање и поправку мобилијара и табли (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		
Управљач - средства накнаде	0,00	Управљач
Управљач - остала средства	1.099.222,00	
укупно	0,00	
	1.099.222,00	

Мере заштите у складу са Уредбом о еколошкој мрежи

Собзиром да се заштићено подручје налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије, еколошки значајног подручја „Стара планина“ обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите, у складу са Уредбом о еколошкој мрежи посебно:

- забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
- забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.),
- предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађења.

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

Планиране активности на промовисању и заштити материјалног и нематеријалног културно историјског наслеђа ПП „Стара планина“ спроводиће се кроз презентовање и упознавање посетилаца са културним вредностима овог подручја. Бројне цркве и манастири у парку биће промовисани и представљени свим посетиоцима, а са друге стране организоваћемо са туристичким организацијама из Пирота, Књажевца, Димитровграда и Зајечара туре обиласка манастира. Радиће се на промовисању радионица које се баве израдом домаће радиности и старина (предмета од глине, дрвета, метала) који имају историјски значај као и промовисање израде традиционалног «Пиротског ћилима» у сарадњи са Удружењем за неговање и очување старих заната «Грлица» из Пирота (нематеријално културно-историјско наслеђе). Производи попут Старопланоинског сира, качкаваља и пеглане кобасице имаће оправдано место у свакој промоцији на Старој планини и на тај начин ћемо их унапредити и заштитити од заборава. Планира се и брендирање поменутих производа познатог географског порекла са подручја Старе планине.

Планирају се интензивнији радни састанци са Заводом за заштиту споменика културе и Грађевинско-архитектонским факултетом из Ниша, у оквиру пројекта истраживања у селу Гостуша познато као „Камено село“, са циљем да се ово место прогласи јединственим по архитектури и начину градње (камен, дрво, камене плоче) и постане споменик културе.

У делу парка који припада Зајечарском округу, отпочела је сарадња управљача са Завичајним музејом у Књажевцу на инвентаризацији археолошких налазишта, објеката народног градитељства и изради карте културне баштине парка. Ова сарадња планирана је за наредни десетогодишњи период.

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задаци и активности на заштити и управљању шумама

С обзиром да је Управљач ПП „Стара планина“ и корисник државних шума, активности у области шумарства спроводиће се у складу са Основама газдовања шумама, на које надлежно министарство за шумарство дало сагласност и које рађене и на основу услова заштите природе издатих од Завода за заштиту природе Србије. ЈП „Србијашуме“ Београд газдује државним шумама на основу Годишњег плана пословања које усваја Влада Републике Србије.

На подручју парка којим планирани су бројни радови на гајењу државних шума и то : пошумљавање, нега младих састојина до 5 год. (окопавање и прашење, сеча избојака и уклањање корова) ресурекција као мера санације ледолома, оплодне сече, конверзија изданаčkih састојина у високе, прореде у изданаčким састојинама и прореде у високим састојинама.

У делу парка у којем газдовање државним шумама врши Шумско газдинство „Тимочке шуме“ Бољевац за 2025. год. планирани су радови на чишћењу у младим састојинама, уклањање корова и сеча избојака у младим културама, мере неге шума у ГЈ Заглавак, Расовати камен, Бабин зуб-орлов камен- Голаш, Шашка - Студена – Селачка река.

Такође као редовне мере предвиђене су активности на постављању феромонских клопки и мониторингу поткорњака.

На територији пиротског и бољевачког шумског округа предвиђену су теренски и канцеларијски радови на изради и усвајању шумске основе „Широке луке“ и „Расовати камен“, у ПП „Стара планина“.

Наставља се праћење здравственог стања шума и мониторинг поткорњака у свим четинарским шумама и културама, а посебно на површинама које су биле захваћене ледоломима и ледоизвалама.

Управљач ће и даље вршити контролу појаве сушења стабала четинара и пренамножења поткорњака у сарадњи са надлежним институцијама, Заводом за заштиту природе Србије и Институтом за шумарство у Београду. Мониторинг поткорњака вршиће се постављањем феромонских клопки Поред тога у редовне годишње послове ЈП „Србијашуме“ као корисника државних шума спадају и контрола бројности губара и храстових дефолијатора.

Од радова у делатности гајења шума којима газдује ШГ „Пирот“ - Пирот, за 2025. годину планиране су мере неге шума, природног обнављања, неге шума до 5 година старости, и то у државним шумама у ГЈ „Нишава“, „Топли до“, „Арбиње“, „Видлич“, „Завој“, „Широке луке“ и „Прелесје“ на површини од 23,52 ха неге шума до 5 година старости, на површини од 419,91 ха неге шума, на површини од 174,04 ха природно обнављање, затим на површини од 31,85 ха вештачно обнављање и попуњавање. У циљу предузимања превентивних мера за заштиту од пожара одржавање против пожарних пруга.

Како се у октобру месецу 2019. године десио пожар на територији парка која припада Граду Пироту, на локалитетима Вражја глава и Арбиње - Три чуке, односно у 2024. године на територији локаитета Видлич, током 2025. године спроводиће се активно праћење здравственог стања и реализација санационих програма уколико дође до појаве сушења појединих стабала која су била захваћена приземним (ниским) пожаром.

У складу са решењем о условима за израду Програма управљања, управљач ће настојати да забрани сечу стабала у зони од 30 метара од границе првог степена заштите.

Планирана средства израду Основа газдовања у државним шумама (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	3.027.762,64	
укупно	3.027.762,64	

3.2.Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

Задаци и активности на заштити и управљању ловном фауном:

У оквиру граница ПП „Стара планина“ налазе се ловишта: „Стара планина II“ (површине 28.054 ха), којима газдује управљач ЈП „Србијашуме“ Београд, као и ловишта „Стара планина I“ (површине 2.970 ха), „Суводол“ (површине 2.487 ха), део ловишта „Понишавље“ и „Видлич“ којима газдује Ловачки савез Србије преко ловачких удружења. Ловиштима се газдује у складу са Законом о дивљачи и ловству, Ловним основама и

годишњим Програмом газдовања ловиштем. Као сталне активности у ловишту спроводе се мере чувања и мониторинга дивљачи.

У 2025. год. у наведеним ловиштима планирају се следећи радови: изградња и одржавање чека и хранилишта за крупну дивљач, постављање солишта.

Једна од свакодневних активности ловочуварске и чуварске службе у парку биће припрема и изношење хране на хранилишта и соли на солишта, која је неопходна за нормалан раст и развој дивље фауне. Из тих разлога планирају се пољопривредни радови у погледу припрема површина за сетву аутохтоним житарицама (кукуруза, пшенице и овса), као и кошење траве на старопланинским пашњацима и након балирања оставља се на погодним и приступачним местима дивљачи у поменутом ловишту за зимски период.

У складу са сталним мониторингом ретких и заштићених врста путем набављених и постављених камера на терену пратиће се и популације ловне дивљачи, како би се лакше газдовало истом. Формирана је база података, на основу добијених фотографија са терена постављених камера, а као крајњи циљ мониторинга у наредном периоду израдићемо датотеку свих евидентираних врста са описом њихових станишта и навика у отвореним ловиштима у ПП „Стара планина“.

Једну од мера коју ће Управљач предузету у наредној години је и јачање капацитета за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња које су повређене, напуштене, неспособне за самостални опстанак у природи или предмет одузимања од стране надлежних надзорних органа аи складу са Смерницама за управљаче заштићеног подручја које је припремило Министарство заштите животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије и Покрајинским заводом за заштиту природе. Активности подразумевају монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљивање монтажне ветеринарске амбуланте и ангажовање ветеринара по уговору, стручно оспособљавање запослених за рад са дивљим животињама, едукацију и подизање свести јавности о активностима везаним за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних дивљих врста.

Управљач ће настојати да едукује чуваре заштићеног подручја за збрињавање и рехабилитацију строго заштићених и заштићених врста у складу са наведеним Смерницама за управљаче заштићеног подручја и у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије одреди мере и могућности за реализацију пројекта постављања привремених објеката (волијера, кавеза и друго) и набавке пратеће опреме за рад.

Планирана средства активности на утврђивању могућности за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	115.000,00	
укупно	115.000,00	

Обавеза стручне службе је и организација лова (туристичког и санитарно-узгојног) у ловиштима. Приход који се оствари од туристичког лова користи се за побољшање и унапређење стања популације дивљачи и ловства. Као и до сада предвиђене су активне мере на праћењу афричке куге дивљих свиња.

У 2019. години у складу са програмом израђен је пројекат инвестиционог одржавања ловачког дома „Широке луке“, на који је прибављено решење за инвестиционог одржавање. У поступку су фазе уређења дома, као и набавка опреме даље дефинисано програмом управљања за 2025. годину. Ставка набавка опреме за даље радове на уређењу дома „Широке луке“ је описана код ставке одрживог коришћења заштићеног подручја.

Обављање послова у области рибарства:

Управљач ПП „Стара планина“ ће све активности у области рибарства у заштићеном подручју организовати у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл.гл.РС“ број 128/14 и 95/2018 – други закон), Програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“ за период 2023.-2032. година и Годишњим програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“ за 2025. годину.

Активности Управљача у 2025. години спроводиће се кроз: праћење стања рибљег фонда у сарадњи са надлежним институцијама; контроли риболовних вода; порибљавању рибарског подручја у складу са Годишњим програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“; организације такмичења у спортско-рекреативном риболову на акумулацији Завојског језера и такмичења у лову пастрмке „мушичарењем“ на издвојеним и таблама обележеним реверима на планинским рекама РП „Стара планина“. Поред тога уредиће се све пешачке стазе поред реке Височице које ће се уједно користити и као стазе за „мушичарење“ лов пастрмке дозвољеним прибором. У протеклим годинама остварена је добра сарадња са „Савезом спортских риболоваца Србије“ као и са „Fly fishing“ репрезентацијом Бугарске.

У сарадњи са Институтом за мултидисциплинаран истраживања, Универзитета у Београду, предвиђена је реализација пилот пројекта «Истраживање диверзитета рибљег фонда и понашања риба у водама Завојског језера».

У 2024. години реализоване су активности на Мониторингу рибљег фонда РП Стара планина на свим риболовним водама заштићеног подручја у сарадњи са природно математичког факултета, Универзитета у Крагујевцу, ради евалуације досадашњег рада на управљању рибарским подручјем и ради израде Програма управљања рибарским подручјем за 2025. годину уз дефинисање плана и динамике порибљавања.

Планирана средства за израду Програма унапређења рибарства РП „Стара планина“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	40.000,00	
укупно	40.000,00	

Годишњим Програмом управљања Рибарским подручјем „Стара планина“ за 2025. годину, предвиђено је порибљавање пастрмском рибљом млађи у количини од 15.000 комада.

Планирана средства за израду Програма унапређења рибарства РП „Стара планина“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	1.627.500,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	1.627.500,00	

3.3.Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

У сарадњи са Шумарским факултетом, Универзитета у Београду, у претходном периоду реализована су теренска истраживања и праћење ерозионих процеса и деградираних површина на територији Газдинских јединица „Арбиње“ и „Широке луке“, и пратећа анализа постојеће научно-истраживачке, планске, стручне и техничке документације припрема одговарајућих подлога (топографске, педолошке, геолошке, климатско-метеоролошке) уз дефинисање критеријума за избор најугроженијих сливова.

Дефинисане су интегралне противерозионе мере заштите земљишта на истраживаном подручју у функцији очувања квалитета земљишта са предлогом административних мера (забране и препоруке) на деградираним и угроженим површинама.

Извршена је израда катастра еродираних и деградираних површина за ГЈ „Арбиње“ и „Широке луке“, односно детаљан преглед и опис одабраних бујичних сливова уз картирање ерозионих процеса.

2017. год. за подручје парка у зајечарском округу израђена је Карта ерозије земљишта у размери 1:100.000 за цело подручје и 1:20.000 за сливове Равнобучке и Големе реке. Карта пружа могућност бољег сагледавања ерозивних процеса и доношење управљачких одлука у складу са степеном угрожености од ерозије.

Оствареним пројектом из 2016. године „Хидрогеолошка истраживања карсног Јеловичког врела“ добили смо тачне податке о количини и квалитеу воде поменутог врела који настаје од неколико понорница са другог дела Старе планине, а који ће се користити за даља истраживања осталих понорница у парку предвиђених годишњим Програмом управљања. Истоименим пројектом набавили смо и мини хидрометеоролошку станицу инсталирану у близини Јеловичке реке надомак дома у Широких лукама којом планирамо наставак праћења атмосферских падавина и количине влажности, тако да можемо даљим истраживањима да предвидимо критичне периоде опасности од бујичних вода и поплава у ПП „Стара планина“. Управљач ће настојати да у наредним годинама изврши набавку и постављање мини хидрометеоролошку ради праћења атмосферских падавина и количине влажности и на другим значајним локалитетима у заштићеном подручју.

Оствареним мониторингом и пројектима имамо увида у бујичне токове на једном делу парка на којем ћемо настојати да применимо мере које су дефинисане елаборатима.

Дугорочније решење санације речних корита спровешћемо кроз изградњу габијона, градона, продубљивање речног корита и прављење насипа где је то по пројекту потребно.

У 2021. годину релизована је експертиза „Утицај малих хидроелектрана на животну средину“ извела Српска академија наука и уметност. Такође, новим Просторним планом Града Пирота и Планом генералне регулације Општине Књажевац, није предвиђена изградња МХЕ, односно локације за изградњу МХЕ које се налазе у заштићеним подручјима су избачене из плана.

Од 2020. године на подручју парка којим управља ШГ „Тимочке шуме“ Бољевац почиње стална годишња контрола загађености воде (планирано десетогодишњим планом управљања) у сливовима 11 водотокова: Шашка река, Студена река, Селачка река, Коритска река, Радичевачка река, Алдиначка река, Папратска река, Габровничка река, Ћуштичка река, Равнобучка река и Црновршка река. Активности ће се спроводити и у 2025. години.

У 2022. години, у сарадњи са релевантним институцијама звршено је „Оперативно истрађивање подземних вода“ на подручју ПП „Стара планина“, и активности на истраживњу су предвиђене даље за 2025. годину.

3.4.Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Активности Управљача на обради и коришћењу пољопривредног земљишта усмерене су на реконструкцију пашњака на Старој планини трактором са мулчером и производњу хране за очување и узгој аутохтоних раса домаћих оваца пиротске праменке и каракачанске овце и дивљач у ловиштима „Стара планина I“ и „Стара планина II“ као и на припреми локација за одржавање традиционалних високопланинских пашњака даљом испашом домаћих животиња и дивљачи.

Већ континуирано на високопланинским пашњацима врши се реконструкција пашњака механичким уклањањем клеке (која је окупирала преко 60% пашњака на Старој планини) трактором са мулчером у сопственој режији, након чега се стварату предуслови за ницање младе траве која је уједно погодна за испашу дивљачи и домаће стоке.

Саму реконструкцију старопланинских пашњака спровешћемо кроз пројекат уклањања клеке трактором са прикључном машином – мулчер (физичко уклањање и разастирање површинског дела земљишта). У делу програма код ставке праћење и унапређење стања заштићених подручја, предвиђене су активности на изради „Пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака“, који ће управо подразумевати и одржавање микро локалитета трактотом са малчером и праћење њиховог стања и даљег утицаја активности на флору и фауну, а тиме и предвиђање даљих мера одржавања и укључивања пољопривредника и сточара на одржавању високопланинских пашњака.

Током 2025. године вршиће се и праћење стања на високопланинским пашњацима на локалцији Вражја глава и Арбиње – Три чуке који су страдали у пожару на површини од око 600 ха под првим режимом заштите. На пашњацима је у потпуности изгорело ниско растиње и жбуње (у првом реду клека). Израђен је санациони план и у току је перманентни мониторинг површине под пожаром. Такође, у току је мониторинг и поступак израде санациони плана за пожар који се десио 2024. године на подручју ГЈ „Видлич“ на површини од око 256 ха.

За правдање средстава реконструкције пашњака и уклањање клеке трактором са мулчером планирају се: средства горива и мазива, редовни сервис трактора и мулчера као и регистрација трактора.

Планирана средства за реконструкцију пашњака (гориво, регистрација и сервис трактора и малчера) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	350.000,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	50.000,00	
укупно	400.000,00	

Обзиром да смо у протеклим годинама купили ротациону косу и двобразни плуг, као прикључне машине за трактор средствима накнада у парку, настављамо са кошењем траве на старопланинским пашњацима као и припремом земљишта за сетву аутохтоних житарица за исхрану дивљачи. На тај начин услуге за радове на кошењу траве и орању предвиђених парцела за производњу хране за дивљач неће бити потребне, већ ће Управљач самостално радити сопственим средствима.

3.5.Задаци и активности на коришћењу споредних шумских производа

У току 2025. године управљач ће вршити контролу сакупљања лековитог биља и шумских плодова; затим вршиће едукацију и обуку берача и издаваће потврде за брање и стављање у промет флоре уз прибављену дозволу Министарства за сакупљање и стављање у промет лековитог биља и шумских плодова у комерцијалне сврхе у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Планирана средства за дозволу за сакупљање дивље флоре и фауне (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	120.000,00	
укупно	120.000,00	

Са друге стране управљач ће спроводити едукације као и показне вежбе о правилном брању лековитог биља, гљива и плодова у ЦП „Врело“ са специјализованим институцијама за брање и правилно коришћење шумских плодова.

Економско пчеларење на Старој планини

Подручје Парка природе „Стара планина“ представља неискоришћени потенцијал када је у питању коришћење медоносних врста биља кроз спровођење такозваног економског пчеларења. Програмом управљања за 2019. годину реализована је набавка 50 ројева пчела, кошница и хранилица за пчеле, неопходног прибора за рад у пчелињаку и прихране за пчелињак и препарата за зимски период.

Ради даљег развоја и одржавање економског пчеларења на Старој планини неопходна је набавка средства за прихрану и третирање пчелињих заједница у јесен, зиму и пролеће (шећер, восак, и лекови).

Планирана средства за економско пчеларење на Старој планини (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
МЗЖС:	0	Управљач
Управљач - средства накнаде	181.420,00	
Управљач – остала средства	0	
укупно	181.420,00	

У текућем периоду предвиђено је да сви производи од пчела носе жиг гаранције за производе са Старе планине.

3.6. Задаци и активности на мониторингу

Истраживање и праћење ретких и строго заштићених врста, као и евидентирање и праћење разних биолошких промена у ПП „Стара планина“ сматра се већ редовним обавезама и активностима Управљача.

У предстојећој 2025. години планирани пројекти на мониторингу су:

- 1) Мониторинг здравственог стања шума у ПП Стара планина на територији пиротског округа са посебним освртом на последице пожара на локалитету Вражја глава, Арбиње – Три чуке и Видлич у сарадњи са Заводом за заштиту природе и Шумарским факултетом из Београда као потенцијалним сарадницима на пројекту;
- 2) Мониторинг квалитета воде, ваздуха и земљишта (загађеност) на територији заштићеног подручја у сарадњи са релевантним институцијама као наставак радова из 2020. године;
- 3) Мониторинг дивљачи (постављање фотоклопки и праћење дивљачи).
- 4) Истраживање микро локалитета традиционалних пашњаких екосистема и израда „Пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака“;

Предвиђена су и поједина истраживања биотичких и абиотичких фактора, и то:

- 5) Мониторинг и идентификација ендемичних, ретких и угрожених биљних врста, комерцијалних врста лековитог и ароматичног биља;
- 6) Спелеолошка истраживања као наставак радова из периода 2021. до 2024. године;
- 7) Истраживање фауне –мониторинг врста птица од значаја за мрежу Натура 2000, уз реализацију програма праћења осталих група птица и других група дивљих врста животиња, а посебно врста од националног и међународног значаја, уз успостављање и вођење базе података;
- 8) Флористичка истраживања васкуларне флоре на недовољно флористички истраженим локалитетима Старе планине – Баљевски врхови, са акцентом на ретке и угрожене врсте.

- 1) Мониторинг здравственог стања шума у ПП Стара планина на територији пиротског округа са посебним освртом на последице пожара на локалитету Вражја глава и Арбиње – Три чуке и Видлич планина у сарадњи са Заводом за заштиту природе и Шумарским факултетом из Београда као потенцијалним сарадницима на пројекту;**

У складу са Решењем о условима Завода за заштиту природе Србије 019-3467/2 од 31.12.2019. израђен је санациони план за локалитет Вражја глава и Арбиње – Три чуке на који је дата сагласност надлежног Министарства. У поступку је израда санационог плана за пожар на Видлич планини који се десио током 2024. године. Даљим праћењем стања на територији захваћеној пожаром утврдиће се степени оштећења на шумским екосистемима, мере санације оштећених шума. Утврдиће се присуство биљних патогена и штетних организама и мере борбе против евидентираних штетних организама.

Планирана средства за мониторинг здравственог стања шума: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	265.000,00	
укупно	265.000,00	

- 2) Мониторинг квалитета воде, ваздуха и земљишта (загађеност) на територији заштићеног подручја у сарадњи са релевантним институцијама;**

Планирана средства за мониторинг воде, ваздуха и земљишта: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	120.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	120.000,00	

Планирано је узимање 8 узорак на 8 локација у потоцима ради основног хемијског и микробиолошког испитивања воде.

- 3) Мониторинг дивљачи**

Праћење дивље фауне је редовна активност Управљача и то организованим пребројавањима дивљачи као и адекватним камерама (фотоклопке) за посматрање и мониторинг ретких и строго заштићених врста у парку. Камере су постављене на местима

где се крећу праћене врсте дивље фауне и поред хранилишта за дивљач. Циљне врсте за праћење у предстојећој години биће: Рис (Lynx), Мрки медвед (Ursus arctos), Тетреб (Tetrao), као и популације предатора вука, лисице, и праћење ширења ареала станишта алохтоне врсте шакала. Мрки медвед је већ лоциран у ПП “Стара планина” и планира се наставак његовог мониторинга, док ретке и строго заштићене врсте Риса и Тетреба потребно је прво лоцирати на терену и потврдити њихов стални боравак на подручју парка.

Такође се планира активирање камера и у близини постављених вештачких дупљи, које буду насељене од стране сова (Уралске, Шумске и Гаћасте кукумавке) које смо са Заводом за заштиту природе Србије истраживали у предходном периоду.

Након евиденције афричке куге дивљих свиња, перманентно је праћење и претрага терена ради евиденције дивљих свиња и лешева угинулих животиња популације дивљих свиња и предузимање адекватних мера.

Једну од мера коју ће Управљач предузету у наредној години је и јачање капацитета за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња које су повређене, напуштене, неспособне за самостални опстанак у природи или предмет одузимања од стране надлежних надзорних органа. Активности подразумевају монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљивање монтажне ветеринарске амбуланте и ангажовање ветеринара по уговору, стручно оспособљавање запослених за рад са дивљим животињама, едукацију и подизање свести јавности о активностима везаним за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних дивљих врста.

4) Израда пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака;

У периоду од 2011. до 2013. године у оквиру СТАР пројекта реализоване су активности на ревитализацији традиционалних ливада и пашњака Мучибаба, Вртибог, Ковачево и Понор на површини од око 3.000 ха за пашарење, доделом грантова за спровођење активних мера пашарења крупном стоком уз ручно уклањање инвазивних врста. Такође, већ је континуирана реконструкција пашњака механичким уклањањем клеке трактором са мулчером од стране управљача на микро локалитетима.

Ради дефинисања даљих мера и услова за ревитализацију старопланинских пашњака за 2025. годину предвиђена је израда „Пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака“, којим је потребно дефинисати мере и услове и динамику одржавања пашњака са главним акцентом на традиционалне пашњаке Мучибаба, Вртибог, Ковачево и Понор, а сходно утицају самих активности на флору и фауну локалитета и расположивих капацитета крупне стоке и активних сточара самог краја и површини и издашности пашњака.

У току 2025. године, реализовале би се активности на истраживању и евидентирању значајних врста флоре и фауне на узорној и репрезентативној површини пашњака до 5 ха и то пре и после механичног уклањања растиња трактором са малчером чија су средства предвиђена кроз реконструкцију пашњака механичким уклањањем клеке трактором са мулчером. Такође, истраживање би обухватило и евидентирање врста флоре и фауне и опис самог станишта на узорним површинама традиционалних пашњака Мучибаба, Понор, Вртибог и Ковачево. Сходно издашности пашњака, пројектом би се предвиделе мере и услови и период за њихово одржавање односно коришћење пашњака са прописаним бројем крупне стоке уз дефинисање финансијских средства типа грантова за доделу активним локалним сточарима за њихово даље одржавање.

Пројекат би се реализовао у сарадњи са релевантним институцијама.

Планирана средства за Израду пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	223.608,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	95.832,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	319.440,00	

5) Мониторинг флоре - врста лековитог и ароматичног биља;

Планира се мониторинг и идентификација значајног лековитог и ароматичног биља, у КО Селачка, Мали Извор и Вратарница. Ово је наставак активности која је започета програмом за 2020. године кроз израду календара сакупљања и карте станишта лековитог и ароматичног биља када је извршена обука чувара и заинтересованог локалног становништва у вези коришћења лековитог и ароматичног биља, њиховог препознавања и правилног сакупљања. Тада је и у електронској форми направљен предлог за приручник за чуваре подручја и у којој ће за сваку врсту бити презентована информација о детерминисању, времену сакупљања и локацијама на којима је евидентирана. Од 2021. године започето је истраживање на терену (један чуварски рејон од око 10.000 ха за 4 дана рада на терену у просеку са 2 истраживача). За завршетак посла на делу којим газдује ШГ Тимочке шуме Бољевац планира се рад и у наредних две године (један чуварски рејон годишње). Након завршетка мониторинга за период 2020 – 2025. Године, предвиђена је израда и штампа публикације „Мониторинг лековитог и ароматичног биља у ПП Стара планина 2021-2025“.

Инвентаризација флоре вршиће се применом Теренске апликације коју је израдило Министарство за заштиту животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе, уз формирање фотодокументације.

Планирана средства за Мониторинг флоре - врста лековитог и ароматичног биља: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	600.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	600.000,00	

6) Спелеолошка истраживања

У 2025. год. наставља се истраживање спелеолошких објекта у клисури Коренатац и Папратске реке у КО Горња Каменица и Папратна, која се налази на самој граници парка природе. У току истраживања води се евиденција улазака и излазака тзв. “Спелеолошки дневник“. На полигоним тачкама врше се мерења за потребе израде хоризонталног плана и уздужног и попречног профила. Подаци се уносе у одговарајућу табелу и по потреби се додаје и текстуални опис са подацима који се не могу графички приказивати. Техничка документација се израђује у складу са техничким прописима и стандардима који се односе на област спелеологије, користећи Коначну листу спелеолошких симбола Међународног Спелеолошког Савеза.

Планирана средства за Спелеолошка истраживања (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	120.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	120.000,00	

7) Истраживање фауне – мониторинг птица;

Планирана средства за истраживање флоре: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	600.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	600.000,00	

У 2025. год. планира се мониторинг птица по утврђеној методологији урађеној у 2022., 2023. и 2024- години, са посебним акцентом на птице гнездарице (методом трансекта и стоп тачака, бележење атлас кодова гнездења по методологији која је коришћена за Европски атлас птица гнездарица (European Breeding Bird Atlas 2 – EBBA2), израда мапе распрострањења користећи сателитске карте и формирање пратеће фотодокументације, што подразумева:

- избор предмета мониторинга, избор методологије рада на терену (мапирање, трансекти), одржавање сезоне и доба дана за пражење, величине појединачне површине за пражење, броја посета за сваку појединачну површину, препоручене брзине ходања, форма и садржај годишњих извештаја
- прелиминарну инвентаризацију фауне птица, са посебним акцентом на птице гнездарице (методом трансекта и стоп тачака, бележење атлас кодова гнездења по

методологији која је коришћена за Европски атлас птица гнездачица (European Breeding Bird Atlas 2 – EBBA2), израда мапе распрострањења користећи сателитске карте и формирање пратеће фотодокументације.

Након завршетка мониторинга за период 2022 – 2025. године, предвиђена је израда и штампа публикације „Мониторинг птица у ПП Стара планина 2022-2025“.

8) Флористичка истраживања васкуларне флоре

На територији општине Димитровград у 2024. години започети су активности на истраживању васкуларне флоре на недовољно флористички истраженим локалитетима Старе планине – Баљевски врхови, са акцентом на ретке и угрожене врсте.

Након завршеног Пројекта „Истраживања васкуларне флоре карста на мзв. Голина и мзв. Турјачка глама“, показало се да на Старој планини постоје локалитети недовољно флористички истражени, који крију значајне податке са аспекта заштите природе, а нарочитко флористичког диверзитета. На основу тога, сматра се да даља истраживања недовољно флористички истражених локалитета на Старој планини могу да допринесу заштити и очувању природе како саме Старе планине, тако и читаве Србије. Предлажу се флористичка истраживања локалитета Баљевски врхови, општина Димитровград, на коме је утврђен тип станишта „суве карбонатне ливаде“ као тип станишта из групе приоритетних за заштиту на подручју Србије, а које уједно представља и станишта ретких и угрожених врста.

За 2025. годину предвиђен је наставак активности на истраживању и евиденцији васкуларне флоре на предметном локалитету.

Планирана средства за флористичка истраживања васкуларне флоре: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	250.000,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	90.000,00	
укупно	340.000,00	

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВАНОГ РАДА

У текућој 2025. години планирају се следеће активности у погледу научноистраживачког рада :

- Сарадња са Шумарским факултетом из Београда у вези спровођења истраживачке и наставне базе студената на Старој планини која би се одржавала у ЦП „Врело“, као и израда заједничких истраживачких пројеката.
- Наставак сарадње са Заводом за заштиту природе Србије у вези даљег истраживачког рада на разним пројектима у ПП „Стара планина“ и заједничким учешћем на истраживачким Пројектима у прекограничној сарадњи.
- Наставак сарадње са Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ из Београда на заједничкој изради Пројекта дефинисаних годишњим Програмом управљања ПП „Стара планина“.
- Сарадње са Ветеринарским факултетом из Београда у вези Пројекта развоја и очување аутохтоних раса домаће стоке: крава (буша) и оваца (праменка, каракачанска и пиротска) на Старопланинским пашњацима.
- Сарадња са Рударско геолошким факултетом из Београда у оквиру реализације практичне наставе студената на Старој планини. Одржавање теоријског дела наставе биће одржавано у ЦП „Врело“.
- Сарадња са ПП „Врачански балкан“ из Бугарске и са НВО „Протекта“ из Србије на изради пројекта прекограничне сарадње у вези: размене искустава, научно истраживачког рада, писању пројекта за финасирање из ЕУ фондова, изградњи едукативних центара, екостаза, реинтродукцији појединих врста животиња... Сарадња је покренута почетком 2016.године, а то је уједно и период почетка прекограничне сарадње између ПП „Стара планина“, СПР „Јерма“, ПП „Врачански балкан“ из Бугарске и НВО „Протекта“ из Ниша. Сарадња се наставља изградом пројекта „Parks for life – Паркови за живота“ чија реализација се предвиђа расписом новог конкурса ЕУ фондова.
- Планира се сарадња и едукација са ученицима из средњих школа у Општинама Пирот, Димитровград, Књажевац и Зајечар са циљем повећања свести младих људи о очувању животне средине, укључивање у бројне акције на: пошумљавању, чишћењу, одржавању постојећих мобилијара у парку, активном учешћу у презентацијама.
- Одржавање едукативних радионица ученика основних и средњих школа, као и деце са посебним потребама у ЦП „Врело“ и упознавање са ретким и угроженим биљним и животињским врстама.
- Наставак сарадње са органским произвођачима хране из читаве Европе кроз одржавање радионица, презентација, обука и начину производње органске хране и пласирања исте на тржиште. Едукације и радионице планиране су у ЦП „Врело“.
- Наставак сарадње са Природњачким музејом у Београду, на даљем истраживању флоре и фауне ПП „Стара планина“ (сисара, птица, слепих мишева и инсеката).
- Наставак сарадње са Заводом за заштиту споменика културе из Ниша.
- Сарадња са WWF-ом у оквиру пројекта „Паркови Динарског лука“, одржавање семинара и презентација у ЦП „Врело“. Заједничко учешће у Пројектима прекограничне сарадње и рад на презентацији заштићеног подручја. Планира се и

активно учешће на семинарима у заштићеним подручјима региона „Паркови Динарског лука“ и наставак реализације пројекта започетог у 2018. години „Мрежа школа у заштићеним подручјима“. Настављена је сарадња на реализацији пројекта под називом „Еколошка конективност у Србији у организацији WWF Adria Србија, даље у склопу пројекта „Ка климатски паметној повезаности шума за звери у балканско-карпатско-динарском региону“ који је базиран на еколошкој конективности на Старој планини.

- Сарадња са Архитектонским факултетом, Универзитета у Београду ради даљег спровођења пројекта Интегрална анализа територије парка уз израду пројекта за реконструкцију објекта народног грађевинарства.
- Током 2025. године спроводиће се мера на успостављању сарадње са локалним самоуправама на чијој се територији налази потенцијални геопарк, уз дефинисање границе геопарка, и успостављању сарадње са заштићеним подручјима која се налазе на источној страни Старе планине, формирању стручног Радног тима за успостављање геопарка, успостављању сарадње са Републичким заводом за заштиту споменика културе, Археолошким институтом, Географским институтом и другим научно-истраживачким организацијама.
- У току је припрема и потенцијална реализација пројекта везаног за еколошке коридоре на подручју Старе планине и утицаје климатских промена на станишта и исхрану медведа, риса и вука. Фокус би био на унапређењу регионалне и међународне сарадње на заштити приоритетних врста и успостављању регионалних еколошких коридора. Када је реч о Србији, циљ је унапређење повезаности станишта на и у близини границе са Бугарском због чега је Стара планина изабрана за пројектно подручје. Идеја је да се конкурише за доделу финансијских средстава у оквиру отвореног позива Дунавског транснационалног програма. Поред WWF Србије, пројектни конзорцијум би чиниле и канцеларије WWF-а у Бугарској (водећи партнер), Централној Европи, Мађарској, Украјини и Румунији са пројектним партнерима (државним и научним институцијама и невладиним сектором).

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Мере и услови

За подручје Парка природе „Стара планина“ урађен је Просторни план подручја Парка природе и туристичке регије Стара планина („Службени гласник РС“, број 115/08). Све активности спроводиће се у сагласности са Просторним планом подручја посебне намене Парка природе и туристичке регије Стара планина и годишњим Програмом управљања ПП „Стара планина“ за 2025 годину.

Спроводиће се сталне консултације и сарадња са ЈП „Скијалишта Србије“, ЈП „Стара планина“ и ХЕ „Пирот“, који су обвезници у парку, а са друге стране спроводе активности на развоју ски туризма и уређење простора око вештачке акумулације „Завојско језеро“.

Сарадњу ћемо наставити и са свим осталим обвезницима у ПП „Стара планина“, који су регистровани као привредни субјекти у парку и који редовно плаћају накнаде за

обављање послова и остваривање прихода у заштићеном подручју (Електропривреда Србије, Телеком Србија, ЈП Емисија технике и везе идр.). Циљ сарадње је и доследно поштовање прописаних режима заштите код заједничких активности на уређењу простора као и развоја и промовисања туризма на Старој планини.

Од планова и пројеката на уређењу простора парка природе, вршиће се израда пројектне документације за реконструкцију постојећих и изградњу нових објеката, уређењу туристичко-пешачких стаза, локалитета од туристичког и едукативног значаја, путних праваца као и изградња и поправка порушених мостова у складу са Програмом управљања ПП „Стара планина“ за 2024. годину, даље дефинисан под тачком 2.

2. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградња рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја идр.

Планирају се радови на свим улазним путним правцима у ПП „Стара планина“ као и унутар њега. Санација путних праваца и реконструкција горњег строја пута, копање канала поред главних путних праваца и одржавање речног корита су неминовни после сваке зиме као и након обилних пролећних падавина и топљења снега.

На подручју Општине Књажевац у селима Ошљане, Ново Корито, Алдинац, Репушница, Папратна, Јања, превој Св. Никола Равно Бучје и Бабин зуб, планира се уређење следећих локација, и то:

- Ошљане, излетиште Св. Илија- постављање 1 надстрешнице, израда два ложишта и постављање 6 гарнитуре сто са клупама;
- Ново Корито: постављање 1 надстрешнице и израда два ложишта;
- Алдинац: постављање 2 надстрешнице и 1 инфо табле средње величине;
- Репушница: постављање 1 надстрешнице и 1 инфо табле средње величине;
- Папратна: постављање 1 инфо табле средње величине;
- Јања: 1 инфо табле средње величине;
- превој Св. Никола, Равно Бучје: постављање 4 гарнитуре сто са клупама и израда 2 ложишта;
- Бабин зуб: замена 1 надстрешнице.

Планирана средства за уређење локације на територији Општине Књажевац (динара):		Извршилац посла
МПЗЖС:	0,00	ШГ Ужице и ШГ Тимочке шуме
Управљач - средства накнаде:	1.586.500,00	
Укупно:	1.586.500,00	

Ради информисања посетилаца извршиће се постављање 7 великих инфо табли на местима ван уређених локација (видиковци, јавне површине у насељеним местима, излетишта и сл.), као и за замену дотрајалих инфо табли на територији општина Пирот, Димитровград, Зајечар и Књажевац.

Планирана средства за израду и постављање информативних табли (динара):		Извршилац посла
МПЗЖС:	0,00	

Управљач - средства накнаде:	669.160,00	ШГ Тимочке шуме
Укупно:	669.160,00	

Ради побољшања рекреативне понуде за посетиоце и мештане заштитеног подручја предвиђене су бројне активности на уређењу простора.

За уређивања локалитета и туристичких траса, односно спортско рекреативних стаза, предвиђена су подручја са израженим биодиверзитетом и геодиверзитетом као и културно-историјским наслеђем ради стварања могућности за развој геотуризма или екотуризма.

Уређење туристичке стазе и локалитета „Рсовци – Козји камен“ у КО Рсовци, као наставак активности на започетом уређењу из претходног периода.

Само уређење обухвата следеће радове:

- Уређење пешачке стаза до видиковца „Козји камен“ уклањањем растиња, радови на чишћењу стазе од жбунастог растиња у дужини од 1,1 км и маркирању у дужини од 2,5 км. Видиковац Козији камен представља један од најатрактивнијих места за посетиоце, те је неопходно уређење локалитета и замена мобилијара и путоказа.
- Уређење пешачких стаза постављањем 10 путоказа.
- Изградња и постављање парковских столова са клупама и настрешницом на пешачкој стази, комплета 1;
- Замена дотрајалих елемената рукохвата израдом и постављањем рукохвата од дрвених облика у дужини од 8 метара.

Активност ће се реализовати избором извођача путем јавне набавке.

Планирани трошкови на уређењу поменуте туристичке стазе су:

Планирана средства за уређење туристичке стазе и локалитета Рсовци – Козји камен“ у КО Рсовци (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	363.100,00	
Управљач – остала средства	0	
укупно	363.100,00	

Такође, на територији Града Пирота извршиће се **уређење туристичко пешачке стазе у КО Бела.**

Само уређење обухвата следеће радове:

- Уређење пешачких стаза уклањањем растиња, радови на чишћењу стазе од жбунастог растиња у дужини од 0,5 км и маркирању у дужини од 0,5 км.
- Уређење пешачких стаза постављањем 10 путоказа.
- Изградња и постављање парковских столова са клупама и настрешницом и ложишта за пикник на платоу поред водопада у селу Бела, комплета 1 и парковског стола са клупама комплета 2;

- Израда и постављањем рукохвата од дрвених облица у дужини од 4 метара
- Израда и постављање информативне табле на почетку стазе, комада 1.

У самом селу Бела налази се водопад који представља туристичку атракцију за посетиоце, а који у свом горњем току извире из карстне пећине до које се долази неуређеном стазом.

Активност ће се реализовати избором извођача путем јавне набавке.

Планирани трошкови на уређењу локалитета су:

Планирана средства за уређење стазе у КО Бела (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	537.220,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	537.220,00	

Уређење локација од значаја - простора јавне чесме КО Велика Лукања „Међуизвор“ у КО Велика Лукања на територији Пирота

У току 2023. године релизовани су радови на санацији јавне чесме „Међуизвор“, на захтев мештана села Мала и Велика Лукања, Паклештица и свих посетилаца локалитета „Завојско језеро“, односно у сарадњи са представницима Локалне градске управе Пирота и ЈП „Дирекција за изградњу - Пирот“ задужених за пројекат и техничку спецификацију. У сарадњи са наведеним институцијама предвиђени су радови на даљем уређењу простора око чесме, расципшавањем локације, обезбеђењем локације израдом и постављањем рукохвата од дрвених облица, постављањем информативне табле са описом дозвољених и забрањених активности у заштићеном подручју и забране одлагања комуналног отпада, као и на формирању и постављање акватичких система типа појила за домаће животиње и дивљач, односно фауну првенствено водоземаца и гмизаваца, даљим коришћењем природног слива техничке изворске воде.

С тим у вези, а у складу са предметним пројектом, за 2025. годину планирано је додатно уређење локалитета и изворишта „Међуизвор“ у КО Велика Лукања.

Планирана средства за Уређење локација од значаја - простора јавне чесме КО Велика Лукања (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	713.380,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	713.380,00	

Уклањање растиња, кошење дуж стаза, око мобилијара, табли, на јавним местима

Једна од активности у заштићеном подручју је и одржавање локалитета од значаја за локалну заједницу и посетиоце. У ту сврху планирана су средства за уклањање растиња, кошење дуж стаза, око мобилијара, табли, и локација на јавним местима.

Планирани трошкови на уређењу значајних локација износе:

Планирана средства за уклањање растиња, кошење дуж стаза и мобилијара (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	259.000,00	
укупно	259.000,00	

Одржавање и реконструкција шумских путева

Већина туристичко пешачких и бициклистичких стаза користе постојеће шумске путеве који су због лоших временских прилика (обилних падавина) и појаве ерозије у веома лошем стању те је неопходно њихово одржавање. За планску 2025. годину, предвиђени су радови на одржавању и реконструкцији постојећих шумских путева у КО Темска и Добри до уз изградњу мостова, првенствено на реци Темштици код превоја од водоакумулације „Завој“ ка регионалном путем за КО „Топли до“. Тиме ће се повезати постојећи путеви од водоакумулације Завој ка селу Топли до и Темкса и омогућити несметана посета.

За одржавање и реконструкција шумских путева унутар ПП „Стара планина“ предвиђена су следећа финансијска средства:

Планирана средства за одржавање и реконструкција шумских путева (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	1.452.000,00	
укупно	1.452.000,00	

Санација објекта - инвестиционо одржавање и опремање

- Инвестиционо одржавање и опремање објекта Дом „Широке Луке“

У функцији успостављања научно истраживачког центра и центра за боравак посетилаца и развој ловног и риболовног туризма у периоду од 2021. до 2024. године реализовани су радови на инвестиционо одржавању кровне конструкције, спољне фасаде и столарије, подних облога и санитарних чворова објекта Дома „Широке Луке“ на Старој планини, на територији Града Пирота. Програмом за 2025. годину планира се наставак

радова на одржавању и опремању самог објекта, за које је издато решење о извођењу радова број 03-У-351-1232/2019 Града Пирота.

Објекат Дом „Широке луке“ спратности П+1 на КП бр.60 КО Јеловица, корисника ЛП „Србијашуме“, Београд, ШГ „Пирот“, Пирот грађен је седамдесетих година прошлог века. Намењен је за смештај и исхрану радника који раде на експлоатацији шуме, ловочуврима и ловцима који су агажовани на очувању дивљачи. Грађевина је у међувремену амортизована и потребно је њено прилагођавање савременим потребама и уклапање у укупни потенцијал Старе планине која је у међувремену постала парк природе.

Постојеће стање чини приземље и спрат бруто развијене површине 638 м². У међувремену извршена је минимална адаптација првобитне структуре, којом није битно промењена основна функција, у приземљу су заједничке функције а на спрату смештајни простор-спаваонице.

Објекат је саграђен у масивном зиданом систему, зиданим зидовима, ситноребрастом међуспратном конструкцијом, дрвеном кровном конструкцијом и трапезастим лимом као покривачем.

Програмом за 2025. годину, предвиђена је набавка уређаја и опреме за успостављање самосталног фотонапонског система и пратеће електронске опреме, као и набавка инвентара за покућство.

Предвиђена средства за набавку опреме за успостављање самосталног фотонапонског система објекта Дом „Широке Луке“:

Планирана средства за набавку опреме за успостављање самосталног фотонапонског система објекта Дом „Широке Луке“: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	5.406.300,48	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	5.406.300,48	

- **Набавка инвентара за покућство објекта Дом „Широке Луке“:**

Планирана средства за набавку инвентара за покућство објекта Дом „Широке Луке“: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	1.125.721,13	
укупно	1.125.721,13	

За потребе чуварске службе предвиђене су активности на постављању монтажног објекта за чуваре заштићеног подручја (демонтажа, транспорт и монтажа) у функцију контролног и информативног центра на локалитету „росомач“.

- **Постављање монтажног објекта за чуваре заштићеног подручја (демонтажа, транспорт и монтажа)**

Планирана средства постављање монтажног објекта за чуваре заштићеног подручја: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	565.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	565.000,00	

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни мотиви посете ПП „Стара планина“ су: рекреација, спорт планинарење, организовање разних спортских такмичења у летњем и зимском периоду, зимски спортови, као и научна истраживања, едукација, екскурзије, сакупљање шумских плодова и лековитог биља, празничне и верске посете са организованим скуповима.

По евиденцијама чуварске службе један од најпосећенијих рејона је Црни Врх, односно Бабин зуб. Процене су да годишње ово подручје посети око 150.000 људи. Само је на територији Града Пирота, у насељеним местима у току 2025. године у летњем периоду евидентирано 55.000 посетилаца. Од локалитата са природним наслеђем најпосећенији су водопади „Тупавица“ у селу Дојкинци, „Пиљски“ и „Чунгуљски“ у селу Топли до и локалитет и видиковац „Козји камен“ на Завојском језеру, „Тумба“ у КО Темска изнад реке Темштице, као и пећина „Владикине плоче“.

Планирано је и учешће Управљача на разним сајмовима и семинарима посвећеним Парку природе „Стара планина“, а поводом обележавања Светског дана вода, Светског дана шума, Светског дана заштите биодиверзитета, Светског дана заштите животне средине, Европске недеље шума, Светског дана туризма, Светском дана планина, Дан заштите природе .

Управљач ће настојати да у планској 2024. години, кроз разне видове презентације ПП „Стара планина“ и даље уређење локација од значаја у парку, повећа број посетилаца, организованих кампова, спортско рекреативних активности (рекреативно и планинско пешачење, сплаварење, бицикличке трке, такмичења у риболову са промовисањем „мушичарења“ као јединим дозвољеним начином риболова на Старопланинским рекама и потоцима у лову поточне пастрмке (*Salmo trutta*), организованих посетаученика у природи уз контролу и надзор радне јединице ПП „Стара планина“. Прихват гостију биће организован у већ постојећим објектима и то у Хотелу „Стара“, Центру за посетиоце „Врело“, реновираној караули у селу Дојкинци којом управља ТО „Пирот“ на територији Општине Пирот, затим у хотелу на Јабучком равништу „Стара планина“, ПД „Бабин зуб“ у Општини Књажевац,

као и у категоризованим објектима у сеоским домаћинствима на територији заштићеног подручја.

Презентација подручја

За потребе презентације планирају се: угоститељске услуге за госте ПП Стара планина, презентација подручја у ЦП Врело и путем организованих манифестација, израда промотивног материјала (флајери, банери, фасцикле) и предвање у школама на еколошким значајним датумима.

Ради унапређења чуиварске службе и размене искуства, односно презентације активности Управљача предвиђено је студијско путовање у друга заштићена подручја, и то за руководиоце и чуварску службу.

Планирана средства за презентацију - студијско путовање (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	225.000,00	
Управљач – остала средства	225.000,00	
укупно	450.000,00	

Услуге су планиране у области културе, спорта и рекреације на организовању манифестација спотских и рекреативних и учешће на традиционалним манифестацијама локалне заједнице.

Планирана средства за услуге у области културе спорта и рекреације(динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	112.000,00	
укупно	112.000,00	

Управљач је настојао да у претходном периоду врши интензивну сарадњу са представницима школских установа. У сарадњи са WWF-ом, Светском организацијом за заштиту покренута је иницијатива сарадње на пројекту „Мрежа школа у заштићеним подручјима“ где је успостављена сарадња са школским установама на едукацији деце у вези очувања природе. У оквиру пројекта у школским установама делегирани су тзв. „Амбасадори заштићених подручја“, са којима се релизује даља едукативна настава уз преношење искустава везаних за заштиту природе и осталим вршњацима. Организоване су бројне акције предавања и пошумљавања у природи. Предвиђени трошкови на сарадњи

са школским установама као и на реализацији предавања у школама на тему : „Заштићена подручја Источне Србије којима гадује ЈП „Србијашуме“, износе:

Планирана средства за предавања у школама и организовање школе у природи(динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
Управљач - остала средства :	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	160.000,00	
укупно	160.000,00	

Одржавања разних трибина и семинара у селима ради едукације и упознавања мештана са законским одредбама, могућностима и ограничењима код реализације разних пројеката; организовања едукације и такмичења риболоваца у спортско-рекреативном риболову на водама у Рибарском Подручју „Стара планина“; организовања културних манифестација у Парку природе „Стара планина“; организације акција пошумљавања у сарадњи са НВО организацијама, ученицима из средњих школа, са циљем повећања свести код младих о значају заштите и очувања животне средине; организовања сакупљања комуналног отпада на територији ПП „Стара планина“; снимања разних тематских ТВ емисија и развоја одрживог туризма (у сарадњи са Туристичким организацијама Пирот, Књажевац и Димитровград); организовања рекреативно спортских активности, пешачких тура и сплаварења у сарадњи са спортским центрима и планинарским друштвима; публикације о ПП „Стара планина“ са приказом привредног, туристичког, културног и историјског потенцијала овог подручја; организовање традиционалног фестивала Старопланинских јела (који се одржава у ЦП „Врело“ и Међународне пешачко - бициклическе трке „24 часа Копрен“ представљају сталне и све посећеније организације које спроводи Управљач ПП „Стара планина“ са разним институцијама.

За 2024. годину предвиђена су средства за организовање семинара, презентације и манифестација:

Планирана средства за организовање семинара, презентације и манифестација (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	456.000,00	
укупно	456.000,00	

Планирана средства за угоститељске услуге (репрезентација) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	

Управљач - средства накнаде	250.000,00	Управљач
Управљач – остала средства	200.000,00	
укупно	450.000,00	

Организација радионица са локалним становништвом (органска производња, сеоски туризам, рурални развој, лековито и ароматично биље, управљање отпадом и отпадним водама), представницима туристичких агенција и организација је стална активност управљача. Као и до сада у сарадњи са наведеним институцијама приступиће се ажурирању тематског програма за обилазак заштићеног подручја са новим и атрактивним локацијама за посету.

Снимање репортажа и пропагандних филмова о подручју

Ради даље презентације и популаризације заштићеног подручја неопходно је снимање репортажа и пропагандних филмова о природним и створеним вредностима Парка природе „Стара планина“. Сагледавањем досадашњег искуства, током реализације бројних активности у парку јављала се потреба за континуираним снимањем свих активности које управљач спроводи у заштићеном подручју и ван њега а у циљу популаризације. С тим у вези неопходно је ангажовање акредитованих медијских кућа, како би забележили и израдили репортаже о релизованим активностима управљача односно како би управљач путем пропагандних филмова презентовано значај заштите природе и природних и створених вредности тог краја.

Предвиђена су средства за снимање и монтажу краткотрајне репортаже у трајњу од 5 минута као и за снимање и монтажу пропагандног филма, и ангажовање продуцентских организација.

Планирана средства за снимање репортажа и пропагандних филмова о подручју (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	76.665,60	
укупно	76.665,60	

Активности на успостављању савета корисника заштићеног подручја

Планирана средства за активности на успостављању савета корисника заштићеног подручја (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	80.000,00	

Управљач – остала средства	150.000,00	
укупно	230.000,00	

Сарадња на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја оснивањем Савета корисника заштићеног подручја, даље уређено чланом 68а, Закона о заштити природе, ће бити једна од приоритетних мера садарњи са корисницима ПП „Стара планина“.

Подручје Старе планине, због своје очуване природе, биолошке разноврсности и препознатљивог културног миљеа, Просторним планом Републике Србије, стављено је на прелиминарну листу од десет подручја у Републици Србији, које треба номиновати за добијање међународног статуса Резервата биосфере, у оквиру UNESCO MAB programme (Man and biosphere), односно програма „Човек и биосфера“ („Службени гласник РС“, број 13/1996).

Законом о Просторном плану Републике Србије за период 2010-2020. година („Службени гласник РС“, број 88/2010), у оквиру заштите природе, као приоритетне активности које треба реализовати дефинисане су: уписивање ПП „Стара планина“ у међународну листу еколошки значајних подручја и у листу Резервата биосфере.

Представници управљача су заузели чешће у пројекту Мрежа еколошких организација "Грађани за природу" у организацији Друштва за заштиту животне средине „Стара планина“ и удружења "ГЕА", у оквиру којег је одржана грађанска скупштина у Пироту на тему кооперативног управљања и формирања савета корисника.

Управљање посетиоцима

У 2024. години планира се израда штампаног материјала намењеног посетиоцима у виду: публикација, брошура, флајера, лифлета, мајица са апликацијама ПП „Стара планина“.

Солвет штампа - церадно платно за информативне табле

Многе информативне табле постављене на територији ПП „Старе планине“ су оштећене те је неопходна њихова замена. Како су до сада на свим таблама постављена церадна платна са солвент штампом, предвиђени су трошкови за израду и замену истих као и за израду и штампу рекламних платна за промо пултеве и презентацију.

Планирана средства за израду церадних платна за информативне табле. (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	95.832,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	95.832,00	

Неопходна је и набавка и штампа застава са логоом заштићеног подручја ПП „Стара планина“, ЈП „Србијашуме“ и државна застава Србије.

Планирана средства за набавку и штампу застава (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0	Управљач
Управљач - средства накнаде	75.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	75.000,00	

Планира се израда 800 комада флајера, торби 30 комада, роковника са знаком заштићеног подручја 30 комада са заштитним знаком парка.

Планирана средства за штампање материјала намењеног посетиоцима (флајери, карте) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	23.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	23.000,00	

Планирана средства за штампу на текстилу (набавка и штампа торби) - (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	188.842,50	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	188.842,50	

Планирана средства за набавка роковника са знаком заштићеног подручја- (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	17.249,70	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	17.249,70	

У 2025. години планира се израда пројектне документације потребне за урбанистичко уређење парцеле и изградњу управљачког комплекса на Јабучком равништу. То подразумева следећу документацију:

- Урбанистички пројекат за грађевинску парцелу број 54 која је у обухвату Плана детаљне регулације „Јабучко равниште“, са идејним решењем управљачког комплекса који се састоји од визиторског центра, ренцдерске станице и кампа
- План парцелације за поменућу парцелу
- Идејног пројекта комплекса са предмером и предрачуном за потребе израде Студије оправданости
- Студија оправданости
- Пројекат за грађевинску дозволу

Планирана средства за израду пројектне документације за ЦП „Јабучко равниште“ и камп простор (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач (накнаде):	1.200.000,00	
укупно	1.200.000,00	

Израда пројекта пешачког моста у ПП Стара планина

Реализацијом програма управљања за 2020. годину извршено је уређење туристичко пешачке стазе „Рсовци – Владикине плоче“ уз постављање моста у дужини од 16 метара ради преласка преко реке Височице у самом кањону и прилаза самој пећини Владикине плоче.

Услед обилних кишних падавина и поплава у периоду од 08. до 11.01.2021. године, дана 12.01.2021. године проглашена је ванредна ситуација на подручју Града Пирота, и општина Димитровград и Бабушница. Бујични токови изазвали су оштећење инфраструктуре спирањем и одношењем путних праваца као и појаву клизишта. Евидентирањем причињене штете на подручју ШГ „Пирот“, у ПП „Стара планина“ константовна су оштећења на покретној и непокретној имовини, и оштећење наведеног дрвеног пешачког моста као и одношење стубова са путоказима на истоименој стази услед изливања реке Височице из корита. Такође, дошло је до пропадања моста на Дојкиначкој реци на локалитету „Водопад Тупавица“ у 2024. години. У јеку туристичке сезоне извршена је санација и постављање дрвеног моста у сопственој режији за прелаз преко реке и безбедан долазак до водопада. Даље, предвиђена су средства за израду пројекта пешачког моста.

У претходном периоду релизовани су бројни радови на уређењу и одржавању туристичко пешачких стаза са постављањем пратеће опреме и мобилијара. Програмом је предвиђена израда пројекта и техничке документације за изградњу моста, неопходан за даље одржавање локације, односно замену и изградњу моста и стављање у функцију туристичко пешачких стаза. Израда пројекта је била предвиђена и за 2024. годину, и није реализовано због недостатка финансијских средстава.

Планирана средства за израду пројектне документације за израду пројекта пешачког моста (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	80.000,00	
укупно	80.000,00	

Одржавање инфраструктурних објеката за посетиоце

Центар за посетиоце „Врело“ и Дом „Широке Луке“, чије је уређење у току, представљају објекте од значаја за развој и унапређење ПП „Стара планина“ кроз разне видове едукације, посета, презентација, радионица, изложба идр. Стим у вези потребно је стално одржавати објекат у чистом и технички исправном стању, са одржавањем постојеће опреме и уређаја као и набавке нове и савременије.

Планирана средства за одржавање и чишћење Центра за посетиоце „Врело“ и Дома „Широке луке“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	
Управљач - средства накнаде	459.400,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	459.400,00	

Такође, неопходно је текуће одржавање штафелаја у центрима за посетиоце, које подразумева текуће одржавање елемената од природног материјала дрвета.

Планирана средства за одржавање штафелаја Центра за посетиоце (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	
Управљач - средства накнаде	327.000,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	327.000,00	

Контролу посетилаца спроводиће чувари ПП „Стара планина“. Највећи број посетилаца борави на потезу Кална – Бабин зуб, где се налазе највећи скијашки и угоститељски објекти. На осталим деловима парка природе су углавном села са старачким домаћинствима које повремено посећују чланови породица.

Све атрактивнија локација за посетиоце и туристе је село Топли до због бројних водопада (Пиљ, Чунгуљ, Горљи Чунгуљ, Куртул, Вурње...), који се налазе у атару поменутог села. Од поменутих водопада Пиљски водопад је и највиши у Србији 64 м.

Промоција и презентација вредности ПП „Стара планина“ вршиће се у оквиру: обележавања значајних датума (Светског дана биодиверзитета, Дан заштите природе, Дан

заштите животне средине, Светског дана вода, Светског дана шума, Светског дана туризма, Светском дана планина идр).

Даље активности планирају се на успостављању колективног жига односно жига гаранције за производе и услуге са Старе планине.

Остали некатегорисани послови

За реализацију Програма управљања и планираних активности, односно за коришћење финансијских средства и трансакције предвиђени су трошкови за исплату неопходних такси и провизија.

Планирана средства за провизије и таксе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	27.373,61	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	27.373,61	

VII САРАДЊА

У циљу реализације планираних активности управљач ће у току 2024. године наставити сарадњу са: Министарством заштите животне средине; Министарством финансија; Министарством привреде; Министарством омладине и спорта; Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе; Заводом за заштиту природе Србије, Заводом за заштиту споменика културе Ниш; Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, WWF-ом; ПП „Врачански балкан“, НВО „Протека“ и другим невладиним организацијама; Туристичким организацијама Општина Зајечар, Књажевац, Пирот и Димитровград; другим Управљачима заштићених подручја у Србији; Министарством иностраних послова ако се крене са наставком активности на номиновању ПП „Стара планина“ за добијање статуса Резервата биосфере у оквиру UNESCO MAB програма (Man & Biosphere), односно „Човек и биосфера“. С обзиром да је номиновање ПП „Стара планина“ за резерват биосфере у надлежности Министарства заштите животне средине, управљач ће се укључити у активностима на формирању колективних тела за управљање резерватом биосфере, израда номинационог формулара и сл.).

У току 2025. год., а у овину сарадње са осталим заштићеним поручјима како у земљи тако и у иностранству, РЈ „ПП Стара планина“ ће посећивати организована сајмове, скупове, трибине, семинаре и слично, у циљу едукације и проширења знања, а са друге стране у сврху промоције свог заштићеног подручја.

Трошкови предвиђени за учешће на семинарима и сајмовима и презентацијама приказани су у делу који се односи на трошкове стручне службе.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

Као посебне послове и задат које ћемо радити у заштићеном подручју истичемо сталне сезонске активности чуварске службе на пословима противпожарне заштите, послове и активности предвиђених на контроли бесправне градње, послове и активности на

економском пчелрењу и коришћењу медоносног потенцијала подручја ради производње меда и пратечих медоносних производа.

Ради одржавања чистоће биће организоване акције и редовно уклањање комуналног отпада.

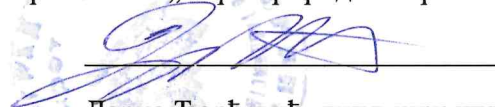
IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Према Закону о заштити природе („Службени гласник РС“, број („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон) финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из: средства буџета Републике Србије, аутономне покрајне, односно јединице локалне самоуправе; накнаде за коришћење заштићеног подручја; осталих буџетских средстава; прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем; обезбеђена средства за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе; средства донација, поклона и помоћи; осталих извора финансирања у складу са законом.

За реализацију Програма управљања ПП „Стара планина“ за 2025. годину, планирана су укупна средства у износу од **64.499.965,89** динара, од чега се планира учешће средстава Буџета Републике Србије у износу од **17.241.608,00** динара (27%), учешће средстава управљача у износу од **47.258.357,89** динара, од којих накнада за коришћење заштићеног подручја износи **38.967.625,65** динара (60%), и учешће средстава управљача у износу од **8.290.732,24** динара (13%) динара.

Прилог: Финансијски план - Табела прихода и табела планираних расхода.

Управник РЈ „Парк природе Стара планина“

Дарко Ђорђевић, дипл.инж.шум.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2025. ГОДИНУ – Табела планираних расхода заштитног подручја ПП "Стара планина"

[illegible]

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2025 ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје ПП "Стара планина"

Ред. број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства Буџета Републике Србије	17.241.608,00
	1.1. Министарство заштите животне средине	17.241.608,00
	1.2. Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за шуме	
	1.3. Остала средства Републике Србије	
2.	Сопствени приходи	47.258.357,89
	2.1. Приходи од обављања делатности	8.290.732,24
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	38.967.625,65
	2.3. Остали сопствени приходи	
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	0,00
4.	Средства донација, поклона и помоћи	0,00
5.	Остала средства	0,00
	Укупно приходи	64.499.965,89

ПАРК ПРИРОДЕ "СТАРА ПЛАНИНА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2025. ГОДИНИ		
	Врсте расхода: Бруто зараде чувара заштићеног подручја	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	3.550.912,10
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	15.120.000,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.	Бруто зараде чувара	15.120.000,00
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.		
	УКУПНО расходи	18.670.912,10
	Врсте расхода: Материјални трошкови (гориво, мазио, регистрација, сервис)	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	1.340.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	450.000,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.		
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.	Трошкови утрошка горива, мазио и регистрације возила	450.000,00
	УКУПНО расходи	1.790.000,00
	Врсте расхода: Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката и њихова реализација и праћење током године, сарадња са локалним становништвом, институцијама и трошкови информисања кроз јавна гласила (ТВ, штампа)	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	3.334.586,01
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	160.000,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.	Бруто зарада управника и стручне службе на изради управљачких докумената	160.000,00
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.		
2.2.		
	УКУПНО расходи	3.494.586,01
	Врсте расхода: Едукативна настава детерминације евидентних заштићених и строго заштићених врста флоре и фауне у заштићеном подручју	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	237.600,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	188.000,00

ПАРК ПРИРОДЕ "СТАРА ПЛАНИНА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2025. ГОДИНИ		
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.		
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ	188.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	425.600,00
Врсте расхода: Израда пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носноца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	95.832,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	223.608,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.		
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ	223.608,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	319.440,00
Врсте расхода: Мониторинг флоре		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носноца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	100.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	500.000,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.		
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕГ ЛИЦА	500.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	600.000,00
Врсте расхода: Флористичка истраживања васкуларне флоре		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носноца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	90.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	250.000,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.		
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕГ ЛИЦА	250.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	340.000,00
Врсте расхода: Реконструкција пашњака и механичко уништавање класе трактором са мулчером на пашњацима у ПП "Стара планина"(гориво, регистрација и сервис трактора и мулчера)		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носноца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	50.000,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	350.000,00
1.	Трошкови људских ресурса	
1.1.		
1.2.		
2.	Трошкови пројектних активности	
2.1.	трошкови НАБАВКЕ горива, регистрације и сервиса трактора и мулчера	350.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	400.000,00

20. 9. 2024

Република Србија
МИНИСТАРСТВО

ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 002362657 2024 14850 004 002 501 100

Датум: 10.9.2024. године

Немањина 22-26

Београд

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

Број: 141/78

Датум: 20.09.2024 год.

Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

На основу члана 9. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), члана 23. став 2. и 24. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18-др. закон и 47/18), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 - аутентично тумачење и 2/23-УС), Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/15 и 95/18 - други закон), Уредбе о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12), Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10) и Уредбе о заштити ПП „Стара планина” („Службени гласник РС”, број 23/09), а решавајући на основу захтева ЈП „Србијашуме”, за издавање решења о условима заштите природе, Министарство заштите животне средине, државни секретар Сара Павков по Решењу о овлашћењу број 001737340.2024.14850.008.005.000.001 од 23.5.2024. године, доноси

РЕШЕЊЕ о условима заштите природе

На основу стручне основе под бројем 03 бр. 022 - 3120/2 од 30.8.2024. године, у складу са Планом управљања ПП „Стара планина” за период од 2020 - 2029. године и Просторним планом подручја посебне намене Парка природе и туристичке регије Стара планина („Службени гласник РС”, број 115/08), планирана израда Програма управљања СРП „Стара планина” за 2025. годину, може се извести под следећим условима:

- 1) Програм управљања усагласити са Законом о заштити природе и Планом управљања за период 2020 - 2029. године;
- 2) Приказати кратак опис заштићеног природног добра који подразумева географски положај, темељне вредности природног добра, односно његова главна природна обележја, категорију, површину, режиме заштите и др.;
- 3) Програм управљања треба да садржи врсту и облик активности, динамику реализације послова и висину потребних средстава за реализацију истих;
- 4) Како се у складу са чланом 42. Закона о заштити природе подручје Старе планине сматра Националним парком, као и да се до доношења новог акта о заштити примењују режими и мере прописане у Студији заштите Национални парк „Стара планина”, Програм управљања, поред постојећих, треба да садржи и приказ режима заштите и мере које су прописане Студијом заштите Национални парк „Стара планина”;
- 5) Уколико је потребно обновити обележавање заштићеног подручја и локалитета у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС”, бр. 30/92, 24/94 и 17/96) и извршити замену и постављање нових информативних табли, смероказа, путоказа и сл.;
- 6) Потребно је придржавати се мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи, посебно следећих:
 - забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;

– забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом;

– предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;

7) За потребе одржавања заштићеног подручја планирати израду управљачких докумената (планова и извештаја);

8) Програмом управљања предвидети чување заштићеног подручја сагласно акту о унутрашњем реду и чуварској служби на који је сагласност дало надлежно Министарство;

9) Утврдити присуство инвазивних врста биљака, мапирање њихових станишта, планирање мера на контроли њиховог ширења и сузбијања;

10) Планирати научно-истраживачки рад који ће се заснивати на спровођењу различитих специјалистичких и мултидисциплинарних истраживања, који би се изводили према посебним пројектима;

11) Програмом предвидети праћење стања природних вредности подручја кроз следеће активности:

– наставак мониторинга лековитог и ароматичног биља у склопу пројекта „Календар сакупљања и карта станишта лековитог и ароматичног биља” (рејон Селачка);

– наставак мониторинга површинских вода – утврђивање еколошког статуса водотока, основна и микробиолошка анализа (8 узорака);

– спелеолошка истраживања - снимање новоистражених пећинских канала, картирање спелеолошких објеката;

– мониторинг орнитофауне;

– мониторинг геонаслеђа - очување, презентација и управљање геодиверзитетом као припремна фаза за успостављање Геопарка). Мапирање објеката геонаслеђа као наставак радова;

– оперативно истраживање подземних вода као наставак истраживања;

– мониторинг здравственог стања шума;

12) Приликом давања сагласности институцијама за научно-истраживачки рад на мониторингу угрожених и ретких биљних и животињских врста као и других природних вредности подручја, захтевати извештај о резултатима истраживања. У извештају о реализацији треба да буду приказани табеларно спискови врста и типова станишта који су били предмет истраживања са следећим подацима: научни назив врсте, датум налаза, географска позиција, назив локалитета, бројност и други параметри везани за специфичне групе организама и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података. Све наведене податке прикупити кроз мобилну апликацију „Теренска”;

13) Програмом дефинисати активности на заштити и управљању шумама у складу са важећом Основом газдовања шумама, и то:

– заштиту шума (противпожарна заштита – дежурства, противпожарне пруге, осматрачнице, заштита од бесправних радњи и од биљних болести и штеточина);

– гајење шума (мере неге младих састојина, пошумљавање голети, санација површина оштећених природним непогодама, проред средњедобних састојина);

– обнављање шума (сече обнављања);

– инфраструктурни радови (одржавање путева и изградња влака);

– расадничка производња за потребе заштићеног подручја;

– контрола коришћења споредних шумских производа (обука берача и израда плана коришћења споредних шумских производа);

- израда основе газдовања шумама за ГЈ „Широке луке” – ШГ Пирот и ГЈ „Расовати камен” – ШГ Тимочке шуме;
- стручно-технички послови у шумама сопственика (дознака стабала за сечу, издавање пропратница, контрола сечишта, стручни увиђаји у шумама сопственика);
- планирати активности на усмеравању атмосферских вода ван шумских влака;
- дефинисати забрану сече стабала у зони од 30 m од границе I степена заштите;
- планирати редовно уклањање стабала нападнута поткорњацима или постављање феромонских клопки ако је потребно;

14) Програмом дефинисати активности на заштити ловне фауне у складу са Годишњим планом газдовања ловиштем:

- гајење и заштита дивљачи;
- утврђивање бројног стања пребројавањем дивљачи и перманентни мониторинг видео надзором;
- припрема површина за производњу хране за дивљач (орање, дрљање и сетва);
- одржавати повољно стање високопланинских пашњака машинским уклањањем клекe;
- израда и постављање ловно узгојних и ловно техничких објеката (чеке, хранилишта, појилишта, осматрачница и сл.);

15) Дефинисати активности у циљу заштите риболовног подручја и ихтиофауне:

- израда програма управљања рибарским подручјем;
- утврђивање бројности и стања рибље фауне;
- порибљавање планинских река и Завојског језера са пастрмском млађи у складу са Планом управљања рибарског подручја Стара планина;
- пратити очуваност својстава идентификованих посебних станишта риба, функционалност миграторних путева рибљег фонда и негативне антропогене утицаје на врсте и станишта акватичних екосистема;

16) За потребе одржавања заштићеног подручја, као и уређења простора и одрживог коришћења природних ресурса планирати:

- уређење локалитета за потребе туризма и рекреације (информативне табле, кампови, видиковци, склоништа на стазама, кућице за посматрање птица, клупе, столови, надстрешнице, корпе, дрвени мостови, смерокази и слично);
- одржавање постојећег мобилијара;
- уређење пешачких и бициклистичких стаза (чишћење растиња, обележавање, израда заштитних ограда по потреби, израда степеника, постављање мобилијара и реквизита);
- одржавање и реконструкција путева и влака;
- кошење излетишта и других локација од значаја за локалне заједнице;
- утврђивање локација и уређење за потребе камповања;
- израда пројектне документације за реконструкцију и изградњу објеката потребних за управљање посетиоцима (визиторски центри и инфо центри);
- инвестиционо одржавање објекта дом „Широке луке” у функцији успостављања научно-истраживачког центра и набавку опреме;
- инвестиционо одржавање објекта чуварске куће у функцији успостављања информативно едукативног центра и набавка пратеће опреме;
- израда пројектне документације за изградњу управљачког комплекса на Јабучком равништу (чуварска станица, визиторски центар и камп), прибављање дозволе за изградњу и прва фаза изградње;

– планирати прилоком обављања наведених активности употребу природних материјала који ће се уклопити у природни амбијент;

17) Предвидети формирање, односно ажурирање постојеће базе података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у заштићеном природном добру, као и о евентуалном утицају шумских радова у непосредној околини заштићеног природног добра;

18) Обезбедити услове за организовање и реализацију научно-истраживачких, културних, информативно-промотивних, пропагандних и других активности;

19) Планирати промоцију заштићеног подручја кроз следеће активности:

- израда програма за еко туристе;
- израда програма за унапређење производње хране органског порекла;
- организовање и подршка школама у природи;
- обележавање еколошких датума;
- штампање промотивног материјала (флајери и брошуре са мапама за оријентацију, сувенири, роковници, календари, мајице, качкети и др.);
- успостављање жига гаранције за производе и услуге са заштићеног подручја;
- организовање школа у природи у сарадњи са образовним установама;
- штампање публикација у вези природних и створених вредности у заштићеном подручју;
- активности на успостављању Савета корисника заштићеног подручја;
- учешће у организацији следећих манифестација: авантуристичка трка „Sky running”, фестивал у природи „Nilander”, фестивал пуног месеца „Moon fest”, уметничке, ликовне и вајарске колоније, фестивал традиционалних старопланинских јела у селу Темска, укуси Старе планине – кромпирјада у Дојкинцима, међународно Балканско првенство у мушичарењу и сл.;

20) Организовати сарадњу са службама у општинама Пирот, Књажевац, Димитровград и Зајечар (посебно инспекцијским службама, туристичким организацијама, службама за урбанизам и грађевинарство) као и са локалним становништвом (подршка у одржавању локалних путева и јавних површина, у управљању отпадом, традиционалних манифестација, едукација локалног становништва у погледу руралног развоја) ради очувања и унапређења заштићеног подручја;

21) Обезбедити услове, мишљења и сагласности од свих надлежних органа, организација и установа за све радове на заштићеном природном добру;

22) Програмом предвидети вођење евиденције о стању природних вредности и о људским активностима и делатностима које су у супротности са актом о заштити и представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и податке о томе доставити Заводу;

23) Посебну пажњу посветити мерама заштите у случају акцидентних ситуација, посебно пожара. Предвидети одговарајуће мере заштите природе и животне средине;

24) Ови услови не ослобађају подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.

Образложење

Подносилац захтева ЈП „Србијашуме”, ул. Булевар Михајла Пупина бр. 113, 11070 Нови Београд, обратило се захтевом број 11715 од 6.8.2024. године Министарству заштите животне средине ради о издавању Решења о условима заштите природе за израду Програма управљања ПП „Стара планина” за 2025. годину.

На основу члана 9. став 5. Закона о заштити природе, по захтеву Министарства заштите животне средине, Завод за заштиту природе издао је Стручну основу (03 бр. 022 - 3120/2 од 30.8.2024. године) по предметном захтеву.

Утврђено је да се планира израда Програма управљања заштићеним подручјем Стара планина за 2025. годину, којим се предвиђају следеће активности: чување и надзор у заштићеном подручју, обука запослених, обележавање заштићеног подручја, израда управљачких докумената, израда базе података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања, одрживо коришћење природних ресурса, стручно-технички послови у шумама сопственика, управљање рибарским подручјем, управљање ловиштима, уређење и унапређење простора, управљање посетиоцима, мониторинг стања природних и створених вредности, промоција, управљање отпадом, против пожарна заштита, сарадња са локалним становништвом.

Констатовано је да се Програм управљања за 2025. годину израђује за заштићено подручје Стара планина у обухвату режима I, II и III степена заштите. Такође, предметно подручје се налази и у обухвату еколошки значајног подручја „Стара планина” еколошке мреже Републике Србије.

За подручје Старе планине израђена је нова Студија заштите Национални парк „Стара планина”, која је постављена 05.01.2022. године на званичну web страницу Министарства заштиту животне средине, чиме је у складу са чланом 42. став 8. Закона о заштити природе, покренут поступак заштите и до доношења новог акта о заштити, примењују се режими и мере прописане у Студији заштите. До доношења новог акта о заштити, управљач заштићеним подручјем Стара планина је ЈП „Србијашуме”, у складу са Уредбом о заштити Парка природе „Стара планина”. Такође, у складу са наведеном Уредбом, управљачка акта (План и Програм управљања) израђује управљач - ЈП „Србијашуме” за Парк природе „Стара планина”.

Заштићено подручје Стара планина обухвата подручје које се одликује изразитим вертикалним смењивањем вегетације, у оквиру које су дефинисане и издвојене 52 биљне заједнице, међу којима су 24 шумске и жбунасте и 28 зеластих. Од најниже тачке заштићеног подручја (око 300 m н.в.) до највишег врха Миџор (2169 m н.в.) распрострањено је седам вегетацијских појасева. Као посебно вредни, који заузимају највишње области планине, издвајају се појас бора кривуља (*Pinetum mugi*), појас субалпске жбунасте вегетације (*Vaccinio-Juniperetum*) и појас субалпске и алпске травњачке вегетације (*Caricetea curvulae*). Стара планина је изузетне геолошке разноврсности и морфо-хидролошке дисецираности. Такође, одликује је богатство водом, отуда присуство великог броја врела, извора, река, водопада и слапова. Палеонтолошки налази велике старости, пећине, увале, гламе, тресаве, камени блокови и други геоморфолошки облици на овом подручју представљају значајно геонаслеђе Србије. На подручју Старе планине евидентирана су 73 објекта геонаслеђа (Студија заштите Национални парк „Стара планина”). Такође, предметна локација се налази и у оквиру граница еколошки значајног подручја „Стара планина” еколошке мреже Републике Србије, као и у оквиру Емералд еколошке мреже са класификационим кодом RS0000011. Локације су у оквирима међународно и национално значајног подручја за птице (IBA подручје – Important Bird Area), под називом „Стара планина” са класификационим кодом RS039 IBA и међународно значајног подручја за биљке (IPA подручје – Important Plants Area), под називом „Стара планина”.

Заштита еколошке мреже, на основу члана 6. Уредбе о еколошкој мрежи обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста у складу

са законом којим се уређује заштита природе и другим прописима, као и актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима.

У складу са горе наведеним издаје се Решења о условима заштите природе за израду Програма управљања ПП „Стара планина“ за 2025. годину. За све друге радове/активности на предметном подручју, или промене планске/пројектне документације, потребно је поднети нови захтев.

Подносилац захтева је платио Републичку административну таксу за подношење захтева за издавање услова заштите природе, у износу од 940,00 дин, ослобођен је плаћања таксе за издавање стручне основе за израду Решења о условима заштите природе по тарифном броју 186а Закона о републичким административним („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр., 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11 - усклађени дин. износ, 55/12 - усклађени дин. износ, 93/12, 47/13 - усклађени дин. износ, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. износ, 45/15 - усклађени дин. износ, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. износ, 61/17 - усклађени дин. износ, 113/17, 3/18 - испр., 50/18 - усклађени дин. износ, 95/18, 38/19 - усклађени дин. износ, 86/19, 90/19 - испр., 98/20 - усклађени дин. износ, 144/20, 62/21 - усклађени дин. износ, 138/22, 54/23 - усклађени дин. износ и 92/23).

Поука о правном средству:

Против овог решења може се изјавити жалба Влади Републике Србије у року од 15 дана од дана његовог пријема. Жалба се предаје непосредно Министарству заштите животне средине у Београду, Немањина 22-26, 11000 Београд или путем поште са доказом о уплати републичке административне таксе у износу од 560 динара, по тарифном броју 6 Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр., 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11 - усклађени дин. износ, 55/12 - усклађени дин. износ, 93/12, 47/13 - усклађени дин. износ, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. износ, 45/15 - усклађени дин. износ, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. износ, 61/17 - усклађени дин. износ, 113/17, 3/18 - испр., 50/18 - усклађени дин. износ, 95/18, 38/19 - усклађени дин. износ, 86/19, 90/19 - испр., 98/20 - усклађени дин. износ, 144/20, 62/21 - усклађени дин. износ, 138/22, 54/23 - усклађени дин. износ и 92/23).

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Сара Павков

Handwritten signature of Sara Pavkovic

Достављено:

- Јавно предузеће „Србијашуме”,
Булевар Михајла Пупина бр. 113, 11070 Нови Београд;
- Завод за заштиту природе Србије,
Јапанска 35, 11070, Нови Београд;
- ЈП „Србијашуме”
ул. Булевар Михајла Пупина 113, 11070 Нови Београд;
Архива.

--